

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертацію Іванкової Наталії Олегівни
«ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОСИСТЕМИ»
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
(галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування)

Актуальність теми дисертаційної роботи

Формування національної екосистеми та ефективне управління інноваційними процесами в сучасних умовах є важливим фактором, що забезпечує економічне зростання та динамічний розвиток країни, зокрема, у контексті виходу на траєкторію сталого розвитку. І ключова роль у цьому напрямку належить публічно-управлінській складовій. Розбудова сталої інноваційної екосистеми визначається як одне із пріоритетних завдань держави, зокрема у контексті забезпечення її конкурентоспроможності та виходу на міжнародні ринки, з подальшим позитивним економічним ефектом для країни. Окрім галузей економіки, освіти та соціального сектору, які охоплює інноваційна екосистема, важлива увага зосереджується на публічно-управлінських підходах у частині цифровізації та надання публічних послуг. Досвід розвинених країн свідчить, що саме держава через інструменти публічного управління відіграє визначальну роль у створенні сприятливих умов для розвитку інноваційних екосистем, забезпечуючи необхідні інституційні передумови, координуючи взаємодію суб'єктів інноваційної діяльності та спрямовуючи обмежені ресурси на пріоритетні напрями науково-технологічного розвитку. Лише злагоджена взаємодія всіх учасників екосистеми, спільне бачення та формування стратегії подальшого розвитку уможливорює ймовірність створення ефективної інноваційної екосистеми як на національному, так і на регіональному рівні.

З огляду на зазначене, актуальність даного дослідження обумовлена необхідністю обґрунтування дієвих підходів та напрямів удосконалення публічного управління розвитком інноваційними екосистемами на основі вивчення міжнародних практик та урахування особливостей сучасних процесів в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертація Іванкової Н.О. виконана у межах науково-дослідної роботи кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» «Розвиток смарт-спеціалізації «креативні індустрії» у Львівській області» (номер державної реєстрації: 0123U100401). Зокрема, дисертанткою запропоновано застосування моделі науково-технологічних кластерів (Розділ 3. Перспективи публічного управління розвитку інноваційної екосистеми: реалізація моделі науково-технологічних кластерів), що базується на визначенні смарт-спеціалізації регіонів та застосуванні даного розподілу при виборі галузевої направленості регіонального науково-технологічного кластеру, який буде акумулювати наявні ресурси регіону та сприяти його подальшому розвитку.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, наведених у дисертаційній роботі

Належне обґрунтування основних наукових положень, висновків та рекомендацій здійснено дисертанткою на основі комплексного аналізу теоретичних джерел, нормативно-правової бази, результатів емпіричних досліджень та узагальнення публічно-управлінської практики, що засвідчує їх достовірність. Аналіз структури та змістового наповнення дисертаційної роботи вказує на їх відповідність сформульованій меті та визначеним завданням. Дисертація містить елементи наукової новизни та має відповідну наукову і прикладну цінність. Висновки ґрунтуються на систематизації та критичному переосмисленні сучасного досвіду публічного управління в Україні та зарубіжних країнах. Рекомендації авторки мають прикладний характер, представлені у вигляді методичних матеріалів та практичних рекомендацій, та можуть бути використані у процесі здійснення публічного управління щодо впровадження моделі науково-технологічних кластерів для ефективного регіонального розвитку.

Структура та зміст основних положень дисертаційної роботи

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, має чітку логічну структуру, що відповідає вимогам до наукових досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

У вступі розкрито актуальність досліджуваної проблематики, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, окреслено методологічну базу, наукову новизну та практичне значення роботи. Обґрунтовуючи актуальність проблематики, дисертантка акцентує увагу на необхідності теоретико-методологічного осмислення та концептуального обґрунтування нових підходів до публічного управління інноваційною екосистемою на засадах кластеризації та стратегічної орієнтованості.

У першому розділі розкрито теоретичні та прикладні аспекти публічного управління розвитку інноваційної екосистеми. Зокрема, авторкою розглянуто сутнісні характеристики та ключові структурні компоненти екосистеми, вказано на важливість побудови взаємозв'язків між суб'єктами інноваційної екосистеми, здійснено порівняльний аналіз систем та екосистем за різними рівнями інноваційного розвитку. Охарактеризовано основні наукові підходи до розвитку інноваційної екосистеми; проаналізовано особливості публічного управління створення та функціонування інноваційної екосистеми в Україні, запропоновано систематизацію основних нормативно-правових документів, які безпосередньо відповідають за інноваційну діяльність та трансфер технологій в Україні.

У другому розділі дисертанткою здійснено аналіз моделей національних інноваційних екосистем з визначенням переваг та недоліків кожної з них. Доповнено класифікацію інноваційної діяльності держави регіональною моделлю, яка відповідає концепції створення науково-технологічних кластерів з урахуванням потреб та можливостей конкретних регіонів. У межах проведеного дослідження виявлено потенційні перешкоди для впровадження моделі науково-технологічного кластеру на регіональному рівні, що дозволило оцінити

готовність ключових стейкхолдерів до формування ефективної регіональної інноваційної екосистеми.

У третьому розділі авторкою запропоновано методичний підхід щодо створення регіонального науково-технологічного кластеру. Зокрема, розроблено методичні рекомендації зі створення регіонального науково-технологічного кластеру з покроковою дорожньою картою побудови стратегії його створення та розвитку в контексті масштабування від регіональної до глобальної інноваційної екосистеми, що передбачає: здійснення комплексної діагностики інноваційного потенціалу регіону; визначення пріоритетних напрямків спеціалізації кластеру на основі смарт-спеціалізації та конкурентних переваг регіону; розробки організаційно-правової моделі функціонування кластеру; формування фінансових механізмів та бізнес-моделі; створення системи моніторингу ефективності функціонування та розвитку кластеру.

Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна роботи обумовлена потребою вирішення наукового завдання, яке полягає у формуванні методичних рекомендацій щодо публічного управління впровадження та розвитку регіональної інноваційної екосистеми. Зокрема:

вперше:

- запропоновано методичний підхід створення регіонального науково-технологічного кластеру з покроковою дорожньою картою побудови стратегії його створення та розвитку в контексті масштабування від регіональної інноваційної екосистеми до глобальної та розробленою методологією використання Шаблону Кластерної Бізнес-Моделі як інструмента для моделювання майбутньої структури та діяльності кластеру. Запропоновано чотири моделі управління науково-технологічним кластером (бізнес-управління, донорська, посередницька та академічна моделі), визначено їх особливості та сфери застосування.

-удосконалено:

- методику управління ризиками публічного управління розвитку інноваційної екосистеми, яка, на відміну від наявних, базується на врахуванні практики розвитку бізнесу та інновацій та виокремленні найвагоміших факторів ризику, що спрощує процес прийняття рішень та ресурсного забезпечення інноваційного розвитку;

- модель «чотириланкової спіралі» публічного розвитку інноваційного середовища, яка враховує інтереси та потреби всіх чотирьох секторів (державу, науку, бізнес та громадянське суспільство), забезпечуючи більше демократії та відкритості, створює можливості залучення нових джерел фінансування інноваційних проєктів. Модель дозволяє створювати стратегії, які спрямовані на досягнення сталого розвитку з активним залученням громадськості до створення, обговорення, фінансування, контролю та реалізації проєктів і напрямків, які будуть мати значний позитивний соціальний, економічний та політичний ефект для регіону. Модель може бути рекомендована як основа для регіональної інноваційної стратегії.

Набули подальшого розвитку:

- комплексний підхід публічного управління розвитку інноваційних екосистем, який акумулює чотири основні підходи до формування інноваційних екосистем навколо центрального інноваційного підприємства, навколо центральної інновації як системи взаємовигідних зв'язків та як платформи надання інноваційних рішень, який, на відміну від чинних, враховує розроблені схеми взаємозв'язків між учасниками та конкретні приклади реалізації та сприяє ефективному вибору конкретної методики залежно від інтересів учасників та наявного потенціалу.
- класифікація публічного управління інноваційного розвитку за ознакою системного підходу інноваційної діяльності держави і визначенням трьох основних типів: технологічний націоналізм, який передбачає підтримку національних технологічних розробок, стратегічних галузей для економіки, розвитку та безпеки держави; технологічний лібералізм з акцентом на розвиток технологій та інноваційної діяльності; селективний інноваційний захист, який базується на застосуванні кластерного підходу або розподілу регіонів за смарт-спеціалізаціями, що дозволяє ефективно розвивати інноваційний потенціал, враховуючи наявні ресурси, людський капітал та потенційні ринки збуту.

Практичне значення отриманих результатів

Практична значущість отриманих дисертанткою результатів у вигляді практичних рекомендацій полягає в їх використанні у процесі впровадження органами публічного управління моделі науково-технологічних кластерів для ефективного регіонального розвитку. Сформовані у дисертаційній роботі висновки, науково-практичні рекомендації та інші результати наукового дослідження використовуються у практичній діяльності Львівської обласної ради (№1-51/111 від 07.04.2025), Громадської організації «Тех Стартап Скул» (№06-2025, від 03.04.2025, №07-2025, від 03.04.2025, №08-2025, від 03.04.2025). Практична значущість отриманих результатів підтверджена їх використанням при виконанні грантових програм, науково-дослідних робіт кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», Наукового парку «Львівська політехніка».

Повнота відображення наукових положень дисертаційної роботи в опублікованих автором працях

Наукові результати дисертаційного дослідження опубліковано у 16 наукових працях, у тому числі: 4 статті, у яких опубліковано основні наукові результати дисертації, 5 тез доповідей на науково-практичних конференціях та один розділ в колективній монографії, по одному розділу в 6 посібниках, які додатково відображають наукові результати дисертаційного дослідження. З наукових праць, що опубліковані у співавторстві, у дисертації використано лише ті ідеї та положення, які є результатом особистої роботи дисертанта.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Попри загалом позитивну оцінку ґрунтовних напрацювань дисертантки, варто дещо детальніше зупинитися на окремих зауваженнях та побажаннях, які спонукають до певної дискусії та обговорення у межах публічного захисту.

1. У вступі було б доцільно більш повно та системно представити інформацію щодо напрацювань науковців у галузі публічного управління, зокрема, конкретизувати предмет досліджень, що відображають проблематику публічного управління інноваційним розвитком, механізми публічного управління розвитком екосистем та ін.
 2. З огляду на назву розділу 1 «Теоретичні та прикладні аспекти публічного управління розвитку інноваційної екосистеми» доцільно було б посилити представлення матеріалу з позиції публічного управління, зокрема ґрунтовніше розглянути питання щодо механізмів публічного управління у частині інноваційного розвитку (про актуальність механізмів публічного управління авторка згадує у висновках до розділу 1, проте недостатньо повно розкриває це питання у тексті).
 3. Більш чіткого та аргументованого визначення, зокрема в частині їх сутнісного розмежування, потребують окремі поняття, якими оперує дисертантка. Так, у завданні 2 зазначено «розвинути класифікацію публічного управління інноваційного розвитку за ознакою системного підходу інноваційної діяльності держави», натомість у висновку 2 авторка стверджує, що нею «Обґрунтовано класифікацію інноваційної діяльності держави з виділенням трьох основних моделей, а також «Доповнено існуючі моделі державного регулювання інноваційної діяльності». Доцільно конкретизувати розуміння авторки щодо трактування термінів «публічне управління інноваційного розвитку» та «державне регулювання інноваційної діяльності».
 4. Відповідного оновлення потребують окремі статистичні дані, наведені у розділі 2. Так, авторка зазначає, що Всесвітня організація інтелектуальної власності щорічно проводить оцінку 133 країн світу, групуючи їх у різні категорії, проте відповідна інформація, представлена у табл.2.2.; 2.3.; 2.4. за 2022-2023 рр. Інформація щодо розміру державного фінансування НДДКР з розподілом на фонди наведена за період 2019-2023 рр.
 5. Частина матеріалу, що міститься у п.3.1. і 3.2. має здебільшого описово-аналітичний характер, з огляду на це не зовсім логічним видається його представлення у розділі 3.
 6. Дисертаційна робота виглядала б ще більш переконливо, якщо б у розділі 3 посилити представлення напрацювань дисертантки у напрямку публічно-управлінської складової, зокрема, більший акцент зробити на конкретизації авторських пропозицій та рекомендацій для органів публічної влади.
- Втім, наведені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації і можуть бути предметом подальших досліджень дисертантки.

Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

Рецензована дисертаційна робота Іванкової Наталії Олегівни є завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному науково-методичному рівні, не порушує принципів академічної доброчесності, містить елементи наукової новизни та характеризується відповідною практичною значущістю. Сукупність теоретичних і практичних результатів, представлених у дисертаційному дослідженні, засвідчує вирішення наукового завдання, що має важливе значення для сучасної практики публічного управління.

Дисертаційна робота Іванкової Наталії Олегівни «Публічне управління розвитку інноваційної екосистеми» за актуальністю, змістом, науковою новизною та практичним значенням одержаних результатів відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор, Іванкова Наталія Олегівна, заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

кандидат наук державного управління, професор,
професор кафедри медійних технологій,
інформаційної та книжкової справи
Навчально-наукового інституту поліграфії
та медійних технологій Національного університету
«Львівська політехніка»

Ірина КОЛОСОВСЬКА

« 6 » серпня 2025 р.

Підпис засвідчую:

Вчений секретар
Національного університету
«Львівська політехніка»
к.т.н., доцент

Роман БРИЛИНСЬКИЙ